RAHANDUSMINISTEERIUM

Rohkem kui hind. Strateegilise riigihanke võimalused.

Riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

17. november 2026

Päevakava:

- 13.00-13.05 Avasõnad.
  Karin Sehver, Rahandusministeeriumi riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond, riigihangete nõunik

- 13.05-13.30 Keskkonnahoidlik hankimine 2026: nõuetest tõendamise ja tulemuseni.
  Karen Silts, Kliimaministeeriumi kliima ja keskkonnahoidliku majanduse osakonna nõunik

- 13.30-13.45 Hinnast kvaliteedini - PERH-i kogemus kvaliteedikriteeriumidega riigihangetes.
  Maarika Tork, Põhja-Eesti Regionaalhaigla hankevaldkonna arendusjuht

- 13.45-14.05 Sotsiaalsete väärtuste edendamine hangetes.
  Krista Erg-Scacchetti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi võrdsuspoliitika osakond, ligipääsetavuse nõunik

- 14.05-14.20 RTK kogemus sotsiaalsete kriteeriumitega.
  Anna Mihkelson, Riigi Tugiteenuste Keskus, riigihangete osakond, riigihangete spetsialist

- 14.20-14.30 Paus (10min)

Päevakava:

- 14.30-15.00 Head kriteeriumid ei sünni Ctrl+C ja Ctrl+V abil.
  Mari-Liis Seer, MKM Innovatsiooni ja tehnoloogia osakond, innovatsiooni ekspert
  Annike Vallau, EIS õigus- ja hankeosakonna hankeekspert

- 15.00-15.20 IKT toodete ja teenuste tarneahela julgeolek riigihangetes.
  Kristina Kivisild, Justiits- ja Digiministeerium, küberturvalisuse tehnoloogia nõunik

- 15.20-15.40 Hankekorra tutvustus.
  Kati Eller, Riigi Tugiteenuste Keskus, riigihangete osakond, osakonnajuhataja

- 15.40-15.45 Lõppsõnad.
  Estella Põllu, Rahandusministeeriumi riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond, riigihangete valdkonna juht

KLIIMAMINISTEERIUM

Keskkonnahoidlik hankimine 2026: nõuetest tõendamise ja tulemuseni

Karen Silts
Nõunik
Tallinn, 17.11.2026

Keskkonnahoidlikud riigihanked

Kasvav mõju kestlikuma tuleviku nimel

Keskkonnahoidlike riigihangete osakaal (kogumahust)

36,59%
aastal 2026
(05.10.2026 seisuga)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026 (05.10.2026 seisuga)
SKP (miljonit eurot)	31 169	36 011	37 699	39 501	**41 600**	-
Riigivalitsuse kulutused (miljonit eurot)	12 667	13 633	16 795	17 683	**18 194**	**19 500**
Riigihangete kogumaht (miljonit eurot)	4 172	7 954	6 909	8 326	5 112	**2 064**
Keskkonnahoidlikud riigihanked (miljonit eurot)	497	**1 193**	960	3 247	1 627	**755**
Keskkonnahoidlike riigihangete osakaal (%)	**11,9%**	**15,0%**	**13,9%**	**39,0%**	**31,8%**	**36,59%**

Rohkem keskkonnahoidlikke hankeid, suurem mõju.

Aastal 2024 moodustasid keskkonnahoidlikud riigihanked **39%** riigihangete kogumahust – kõrgeim osakaal ajavahemikus 2021–2025.

Keskkonnahoidlikud riigihanked aitavad vähendada negatiivset keskkonnamõju, soodustavad innovaatiliste lahenduste kasutuselevõttu ning toetavad kestlikku majandusarengut.

Määrus nr 35: neljalt kohustuslikult kategoorialt kuuele

Kehtiv kord alates 1.01.2022 → muudatus jõustub 1.06.2027

SENI: 4 KOHUSTUSLIKKU KATEGOORIAT

1 Mööbel

2 Puhastustooted ja -teenused

3 Kontori IT-seadmed

4 Koopia- ja joonestuspaber

+ 2 uut kategooriat

ALATES 1.06.2027: 6 KATEGOORIAT

5 Teevalgustus ja foorid UUS

6 Pildindusseadmed UUS

Puhastustoodete ja -teenuste kategooria lisa 2 tehnilised nõuded kehtestatakse uuendatud tehniliste normidega.
Muudatus ei lisa praegu teedeehitust, hoonete ehitust ega toitu määruse nr 35 kohustuslike kategooriate hulka.

1. juunil 2027 laieneb kohustus neljalt valdkonnalt kuuele

SENI: 4 VALDKONDA

ALATES 1.06.2027: 6 VALDKONDA

Muutus puudutab nii tehnilist kirjeldust, tõendamist kui lepingu täitmise kontrolli.

UUS KOHUSTUSLIK KATEGOORIA

Teevalgustus ja foorid

- LED-tehnoloogia ja kõrgeim võimalik energiatõhususe klass.
- Korrosiooni-, temperatuuri-, vee-, tolmu- ja tuulekoormuse nõuded.
- LED-moodulid ja elektriosad peavad olema tuvastatavad, ligipääsetavad ning vahetatavad.
- Varuosad, jäätmete liigiti kogumine ning demonteerimis- ja hooldusjuhised.

UUS KOHUSTUSLIK KATEGOORIA

Pildindusseadmed

- Printerid, koopiamasinad, skännerid ja multifunktsionaalsed seadmed.
- Duplex vaikeseadistus, mitme lehekülje print ja ringluspaberi kasutatavus.
- Energiahaldus, osade eraldatavus ja REACH kandidaatainete deklareerimine.
- Taastatud kulumaterjali kasutamist ei tohi tarkvara või püsivara takistada.
- Vähemalt 2-aastane garantii, tagasivõtt, ringlussevõtt ja andmete turvaline kustutamine.

OLEMASOLEV KATEGOORIA – UUENDATUD

Puhastustooted ja -teenused

- Biotsiididega desinfitseerimine ja sanitaarpuhastus jäävad lisa 2 kohaldamisalast välja.
- Toodetele ELi ökomärgise või samaväärse ISO 14024 I tüüpi märgise nõuded.

Hankija ülesanne: kontrollida kohaldamisala → kanda nõuded alusdokumentidesse → määrata tõendid → siduda nõuded lepingu täitmise ja seirega.

Keskkonnaministri määrus nr 6: keskkonnahoidlike sõidukite miinimumeesmärgid

- I sihtperiood 02.08.2021- 31.12.2025
- **II sihtperiood 01.01.2026 - 31.12.2030**

	I periood	II periood		
Kergsõidukid M1, M2, N1	23,1 %	23,1 %	üle 4 sõiduki või samaväärse mahuga teenus	AUTO
Veokid N2 ja N3	7 %	9 %	üle 5 sõiduki või samaväärse mahuga teenus	VEOK
Bussid M3	31 %	43 %	üle 3 sõiduki või samaväärse mahuga teenus	BUSS

Busside sihtmäärast vähemalt 50% tuleb täita heiteta M3-sõidukitega

Korraldatud jäätmevedu: millal määrus nr 6 kohaldub?

KOV peab teenuse hankimisel kontrollima nii hankelepingu liiki kui ka teenuses kasutatavaid sõidukeid

Korraldatud jäätmeveoteenus kuulub määruse nr 6 kohaldamisalasse, kui tegemist on määruse § 1 lg 1 p 3 kohase teenuste hankelepinguga ja hankija peab rakendama ELi riigihankemenetlusi.

1
Ostmine
Maanteesõiduki omandamine.

2
Liising või rent
Sh väljaostuvõimal usega liising.

3
Teenuse hankimine
Direktiivi lisa tabeli 1 teenus, sh jäätmekogumisteenus.

1. Kohaldamisala | 2. Sõidukid | 3. Nõuded | 4. Register

Teenuste CPV-koodid, mille puhul tuleb kohaldamisala kontrollida

Direktiivi (EL) 2019/1161 lisa tabel 1: teenuses kasutatavad sõidukid peavad olema lepingu oluline element

60112000-6

Maantee ühistransporditeenused

reisijatevedu

60130000-8

Eriotstarbelised maanteetranspordi reisijateveoteenused

reisijatevedu

60140000-1

Sõiduplaaniväline reisijatevedu

reisijatevedu

90511000-2

Jäätmekogumisteenused

KOVi jäätmevedu • kontrolli jäätmeveokite N2/N3 arvu

60160000-7

Maismaa postivedu

posti- ja pakivedu

60161000-4

Pakiveoteenused

posti- ja pakivedu

64121100-1

Posti laialikandeteenused

posti- ja pakivedu

64121200-2

Pakkide laialikandeteenused

posti- ja pakivedu

1. CPV on tabelis 1 | **2. ELi menetlus kohaldub** | **3. Sõiduk on oluline element** | **4. Rakenda määrust nr 6**

Riigihangete register: puhaste sõidukite andmete esitamine

Määruse nr 6 § 7 kohaselt tuleb heite piirmäärade ja sihtarvude kohaldamine registris kajastada

PUHTAD SÕIDUKID

Hange kuulub puhaste sõidukite direktiivi k	Jah / Ei
Lepingu tüüp	sõiduki ost, liising või rent / reisijatevedu / muu teenuseleping
Sõiduki kategooria	M1, M2, N1 / M3 / N2 / N3
Sõidukite arv	kõik lepinguga hõlmatud sõidukid
Keskkonnahoidlikud sõidukid	nõuetele vastavate sõidukite arv
Heiteta sõidukid	heiteta raskesõidukite arv

1

Kontrolli kohaldamisala

CPV, lepingu liik ning direktiivide 2014/24/EL või 2014/25/EL menetlus.

2

Vali lepingu tüüp

Ost/liising/rent, reisijatevedu või muu hõlmatud teenus.

3

Sisesta sõidukid

Kategooria ja lepinguga hõlmatud koguarv;
teenuses kasutatavad sõidukid.

4

Märgi keskkonnatoime

Keskkonnahoidlike ja heiteta sõidukite arv ning nõuete kohaldamine.

5

Ajakohasta sõlmimisel

Kontrolli edukat pakkumust ja sisesta lõplikud lepinguandmed.

Registrikanne peab põhinema lepingu tegelikel sõidukitel, mitte üksnes hankija esialgsel hinnangul.

Puhtad sõidukid

Hange kuulub direktiivi 2009/33/EÜ reguleerimisalasse (puhtad sõidukid):
- (●) Jah
- ( ) Ei

Puhaste sõidukite direktiivi lepingu tüüp: *
- (●) Sõiduki ost, liising või rent
- ( ) Reisijate maanteetransportdi teenused
- ( ) Muu teenusleping

Sõiduki kategooria: *
- [x] Kergeveok (M1, M2, N1)

Sõidukid:

Heiteta sõidukid:

Keskkonnasõbralikud sõidukid:

- [ ] Buss (M3)
- [ ] Veoauto (N2, N3)
- [x] M1

Sõidukid:

Heiteta sõidukid:

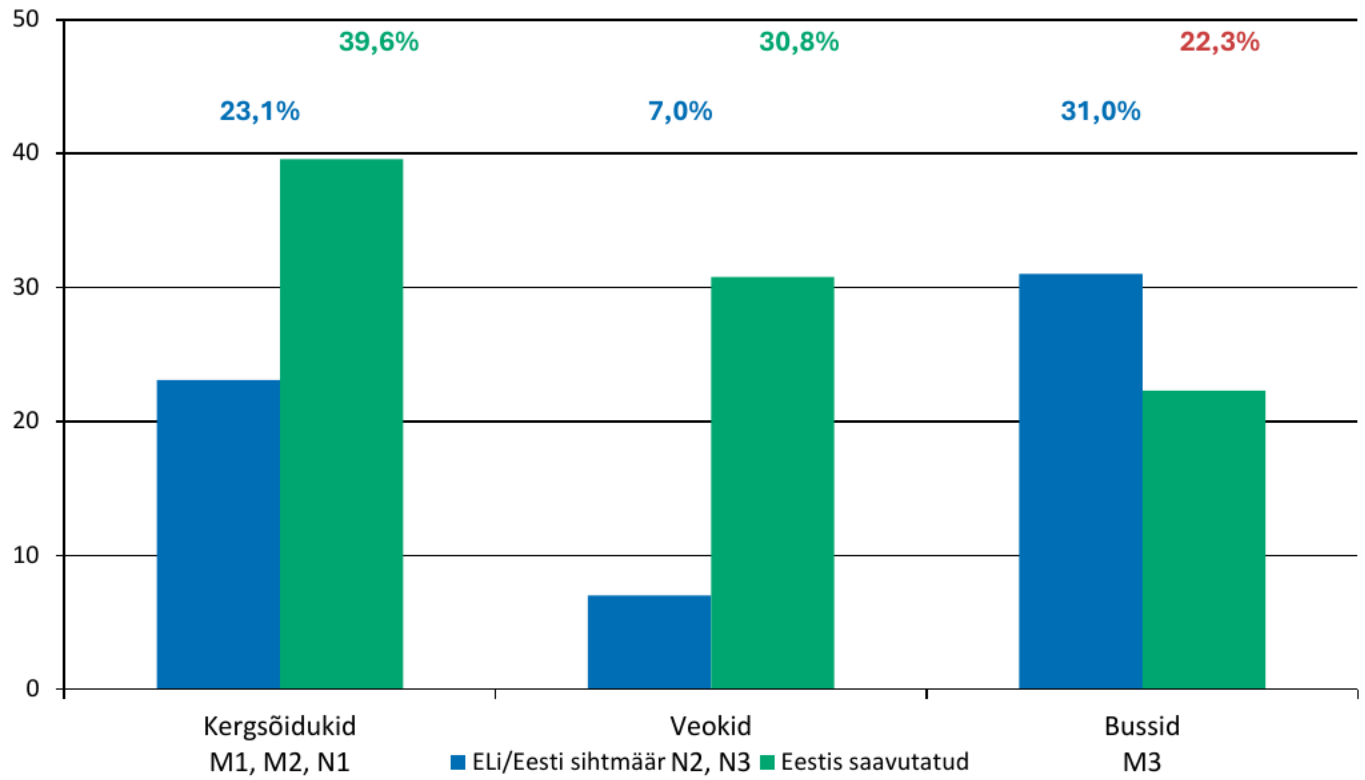
Keskkonnasõbralikud sõidukid:

- [ ] M2
- [ ] N1
- [ ] N2
- [ ] N3

ELi I- perioodi nõuete täitmine Eestis

Võrdlusperiood 02.08.2021–31.12.2025 • Euroopa Komisjonile esitatava koondaruande andmed

2 / 3 sõidukikategooria sihtmäär täideti

Kergsõidukid 23,1% → 39,6% +16,5 pp

203 / 513 puhast sõidukit

Veokid 7,0% → 30,8% +23,8 pp

20 / 65 puhast veokit

Bussid 31,0% → 22,3% –8,7 pp

53 / 238 puhast bussi

Oluline: riiklik koondtulemus ületas kergsõidukite ja veokite sihtmäära, kuid busside 31% sihtmäär jäi täitmata. Nullheitega busside 50% alameesmärgi täitmist koondandmete põhjal hinnata ei saa, sest riiklikus koondtabelis on näitaja märgitud „n.a.“.

2. Quantitative Data from the Tender Electronic Daily (TED) database and eForms

Table 1. Aggregated data from the TED database and eForms, covering the entire reference period

Vehicle type	Total N. of notices	Share of notices (%)	Total vehicles	Clean vehicles	Share of clean vehicles (%)	Zero-emission buses	Share of zero-emission buses (%)
Light-duty vehicles	145	9,7%	79	57	72,2%	n.a.	n.a.
Trucks	36	11,1%	18	12	66,7%	n.a.	n.a.
Buses	31	12,9%	50	39	78,0%	9	18,0%

3. Quantitative Data from National Sources

Table 2. National monitoring – aggregated data covering the entire reference period

Vehicle type	N. of contracts	Total vehicles	Clean vehicles	Share of clean vehicles (%)	Zero-emission buses	Share of zero-emission buses (%)
Light-duty vehicles	434	434	146	33,64%	n.a.	n.a.
Trucks	47	47	8	17,02%	n.a.	n.a.
Buses	188	188	14	7,45%	n.a.	n.a.

Table 3. Aggregated vehicle data combining EU-threshold procurements (Tabel 1) and national monitoring (Tabel 2) - entire reference period

Vehicle type	Total vehicles	Clean vehicles	Share of clean vehicles (%)	Zero-emission buses	Share of zero-emission buses (%)
Light-duty vehicles	513	203	39,6%	n.a.	n.a.
Trucks	65	20	30,8%	n.a.	n.a.
Buses	238	53	22,3%	n.a.	n.a.

EMP / Norra finantsmehhanism: KESTLIK KOV

KOVide keskkonnavõimekusest praktiliste pilootide, tööriistade ja mõõdetavate tulemusteni

1,1 mln €
Eeldefineeritud projekt
06.10.2026–06.03.2029 • 29 kuud

4 mln €
Avatud taotlusvoor
Projektid 50 000–500 000 €

2026–2029
Elluviimine
Operaator KLIM
elluviija KIK

1. KHRH | **2. JALAJÄLG** | **3. ANDMED** | **4. JÄÄTMED**

Teadmised

Koolitused, töötoad ja Digiriigi Akadeemia veebikoolitused. Fookus: toit, elekter, ehitus ja ohtlikud ained.

Rakendustugi

Individuaalne nõustamine, juhendmaterjalid, head praktikad, hanke alusdokumentide vormid ja 8 pilootprojekti.

Digiarendus

e-RHRi uued väljad ja hankija teavitus; keskkonnahoidlike hangete ning CO_2 mõju seire.

Oodatav tulemus: KOV oskab valida sobiva keskkonnakriteeriumi, tõendada selle täitmist ja mõõta hanke tegelikku keskkonnamõju.

Toidu rakendusuuring: tõenduspõhisest analüüsist kasutatava mudelini

Eesmärk oli ühendada keskkonnamõju, Eesti turu tegelik võimekus ja hanke kontrollitavus

47
Kriteeriumit

7
Sihtrühma

4
Pilooti

Taustaanalüüs

- Sihtrühmade vajadused
- Eesti ja Euroopa praktika
- turg ja isevarustatus

Testimine

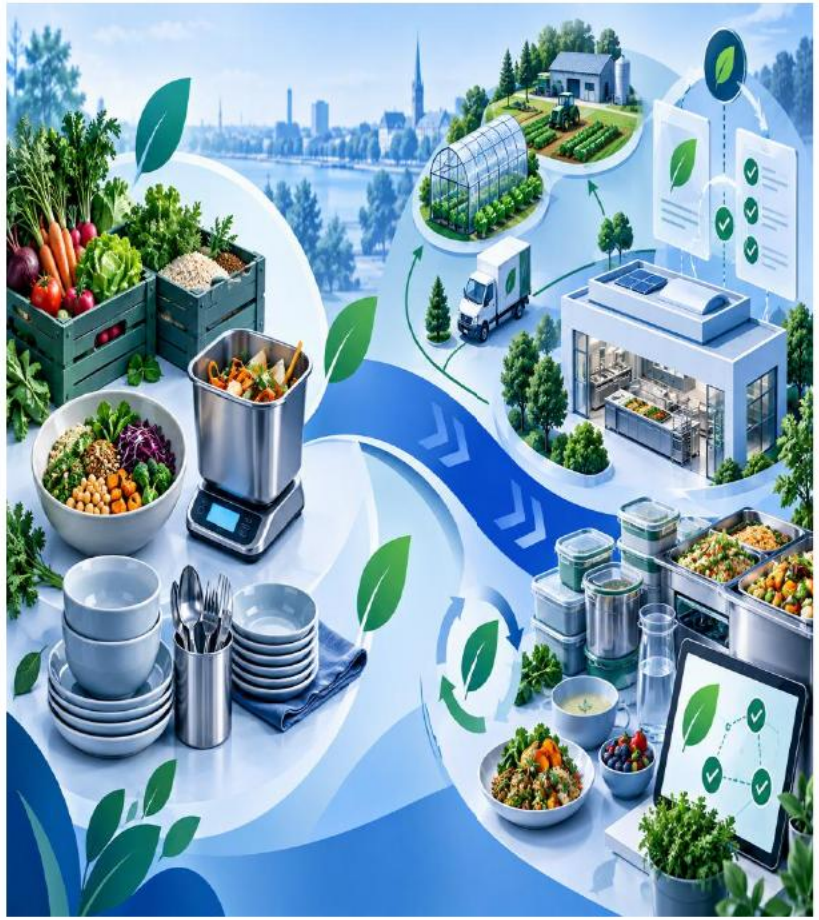
- Rakendatavus
- piloteerimine
- Delphi mõjuhinnang
- kontrollipõhimõtted

1. DOKUMENDIANALÜÜS | **2. TURG JA SIHTRÜHMAD** | **3. PILOODID** | **4. MÕJU** | **5. KONTROLL**

Mudeli põhimõte: kõigile asutustele ei rakendata samu kriteeriume ega samal ajal; iga kriteeriumi juures on põhjendus, tõendamisviis ja kontrollimehhanism.

Rakendusloogika: alustada kontrollitavast ja tõsta ambitsiooni järk-järgult

Esimene etapp keskendub rakendatavatele meetmetele; järgmine etapp eeldab turu ja kontrollilahenduste valmisolekut

ESIMENE ETAPP

Esimene rakendusetapp

- vähemalt 20% mahetooraine sihtrühmapõhiselt;
- taimne põhitoit vähemalt kord nädalas;
- toidujäätmete mõõtmine ja vähendamine;
- bio- ja muude jäätmete liigiti kogumine;
- keskkonnahoidlikud pakendid ja korduskasutatavad nõud;
- tooraine päritolu läbipaistvus.

2030

Ambitsioonikam etapp

- lühike tarneteekond marjadele ja puuviljadele;
- lühike tarneteekond köögi- ja kaunviljadele;
- lühike tarneteekond piima-, teravilja- ja veiselihatoodetele;
- kuni 450 km maanteeteekond tarbimispaigast;
- kohustuslik rakendamine eeldab ühtset arvestus- ja kontrollitööriista.

Turu valmisolek

- Piim 130%
- teravili 302%
- veiseliha 109%

Piirangud

- Köögivili 29%
- puuvili ja marjad 8%

Rakendusrisk

- Hind
- tarnekindlus
- halduskoormus
- tõendamine

TÄNAN KUULAMAST!

Tõhus riigihange ei täida ainult nõudeid – see loob päriselt väärtust!

karen.silts@kliimaministeerium.ee

Regionaalhaigla

Hinnast kvaliteedini – Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) kogemus kvaliteedikriteeriumidega riigihangetes

Maarika Tork

hankevaldkonna arendusjuht

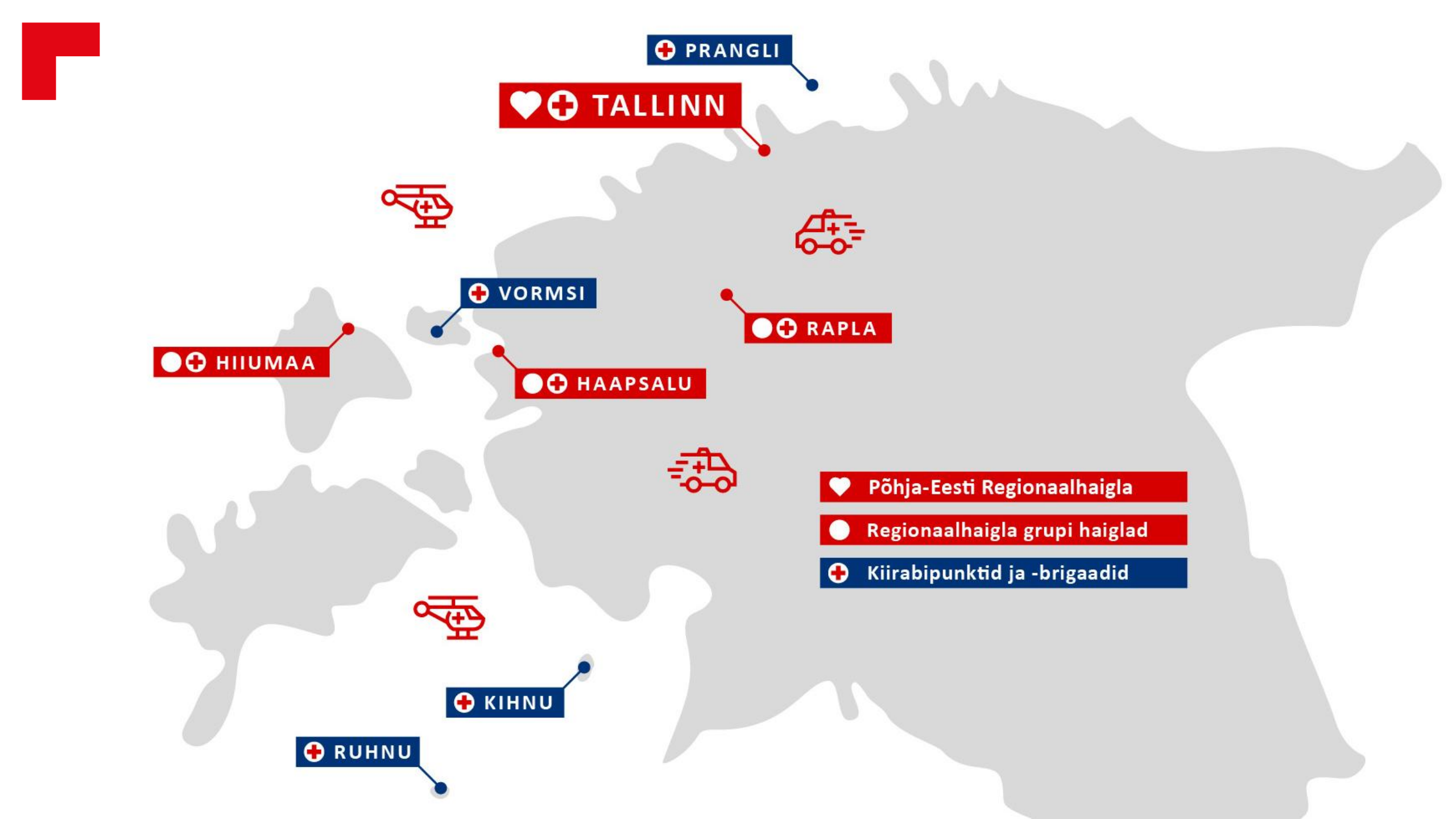
17.11.2026

Regionaalhaigla

Põhja-Eesti Regionaalhaigla on juhtiv tervishoiuasutus ja tervishoiusektori innovatsiooni eestvedaja Eestis

- 4 tütarhaiglat + kiirabipunktid
- 5100+ töötajat
- 7 kliinikut, 40 keskust
- 2025. aastal:
  - 91 050 kirurgilist protseduuri ja operatsiooni
  - 160 000 ravitud haiget
  - 198 hanget eeldatava maksumusega 390 MEUR

PRANGLI
TALLINN
VORMSI
RAPLA
HIIUMAA
HAAPSALU
KIHNU
RUHNU
Põhja-Eesti Regionaalhaigla
Regionaalhaigla grupi haiglad
Kiirabipunktid ja -brigaadid

Miks ainult ostuhinnast ei piisa?

70% tervishoiusektori kliimamõjust tuleb tarneahelast, seega saab mõjutada hangetega

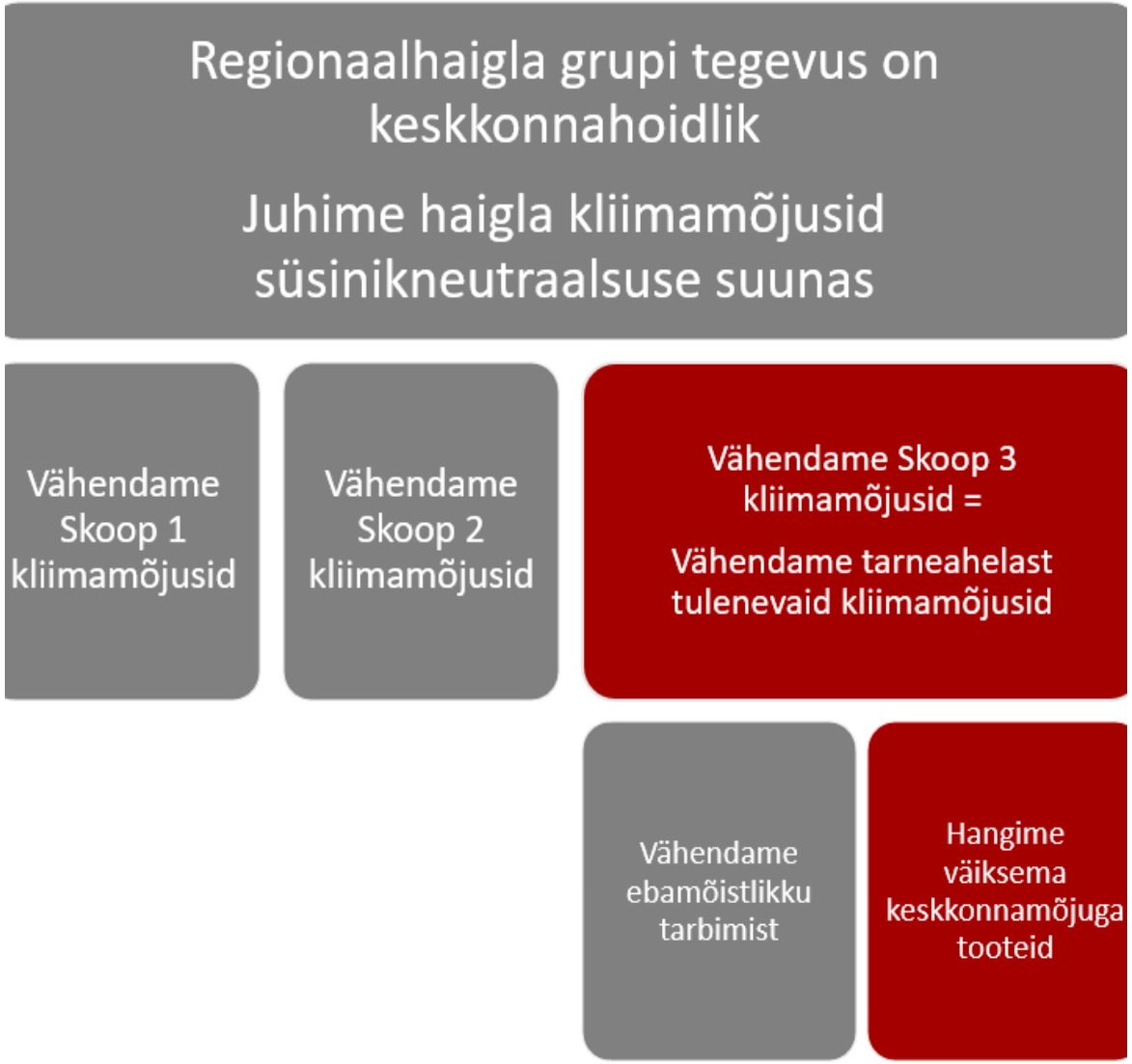
Tarneahelas on suurima osakaaluga:

- **meditsiiniseadmed ja -tarvikud**
- **ravimid ja kemikaalid**

Keskkonnahoidlik (kestlik) tegevus on üks 2021-2031 strateegilistest eesmärkidest

- Keskkonnamõjude vähendamisega tegelevad nii kliinilised kui tugiüksused (sh hanked), nt
  - **Kindaga ja kindata projekt**
  - **THERESA heitvee puhastamise projekt**
  - **Ühekordsete tarvikute vähendamine**
  - **Paberi kasutuse vähendamine**
  - **IT seadmete rent ostu asemel jne**

Keskkonnahoidlike hankekriteeriumite suunad alates 2024

Hangime väiksema keskkonnamõjuga tooteid		
Pakkujal on avalikustatud kliima-eesmärk ja rakenduskava selle poole liikumiseks	Toote keskkonnamõjusid tõendab sertifikaat/märgis	Toode ei sisalda Phase-Out kokkuleppe kemikaale

Kliima- ja keskkonnamõjude eesmärk (1)

Alates 2025. aastast rakendame meditsiinitarvikute ja majandusmaterjali hangetes kliima- ja keskkonnamõjude vähendamise eesmärgiga seotud keskkonnahoidlikku hindamiskriteeriumit.

- Pakkumus saab 2 lisapunkti, kui ettevõtjal on seatud oma tegevusega kaasnevate kliima- ja keskkonnamõjude vähendamise eesmärk.
- Eesmärk peab vastama kahele tingimusele:
  - olema avalikult kättesaadav URL otselingina veebilehele (nt ettevõtte koduleht või sotsiaalmeedia kanal);
  - sisaldama vähemalt üht järgnevatest: – üldine pühendumus ettevõtte tegevusega kaasnevate keskkonnamõjude vähendamisele;– pühendumus ettevõtte kliimamõjude vähendamisele;– taotlus vähendada suure keskkonnamõjuga aspekte (nt energiatõhusus, transport, veekasutus, materjalide ringlus, jäätmetekke vähendamine vmt);– taotlus vähendada ettevõtte tegevusega kaasnevat reostust.
- Eelduseks on läbiviidud turu-uuring

Keskkonnamärgis (2)

- Oleme asunud hangetes rakendama keskkonnamärgise kriteeriumit

- Tootel on kehtiv tüüp I, II või III keskkonnamärgis
- Pakkuja esitab toote keskkonnamärgise litsentsinumbri või lisab keskkonnamärgise dokumentatsiooni.

Märgise tüüp	Kirjeldus	Näited
Tüüp I	Sõltumatu osapoole poolt antavad (ISO 14024 klassifikatsiooni kohaselt I tüüpi) märgised, mis põhinevad mitmel kriteeriumil ning toote olelusringi analüüsil, ökomärgised.	The Nordic Swan, EU Eco-label. Blue Angel jt
Tüüp II	Isedeklareeritavad (ISO 14021) klassifikatsiooni kohaselt II tüüpi) märgised. Siia kuuluvad märgised ja deklaratsioonid, mille abil tootjad ja edasimüüjad reklaamivad ise oma toodete keskkonnasõbralikke omadusi.	Nt Roheline Energia, roheline trükis, SCG Green Choice jt
Tüüp III	Keskkonnateatised ehk III tüübi keskkonnamärgised (*EPD – environmental product declarations*) (ISO 14025) on tootja või teenusepakkuja vabatahtlikult koostatud deklaratsioon, mis sisaldab informatsiooni pakutava toote või teenuse omaduste kohta	

- Pakkuja, kelle pakkumus vastab hindamiskriteeriumile saab 5 punkti. Pakkujad, kelle pakkumus ei vasta hindamiskriteeriumile, saavad 0 punkti.
- Eelduseks on läbiviidud turu-uuring

Probleemsed ained (3.1)

2022-09-13 FINAL European healthcare's phase-out list.docx (noharm.org)

Euroopa tervishoiusektor soovib järk-järgult kõrvaldada tarneahelatest ja meditsiinitoodetest ohtlikke kemikaale ning kiirendada kõige prioriteetsemate ohtlike kemikaalide kasutuselt kõrvaldamist.

Tervishoiusektor jätkab koostööd tarnijatega selle eesmärgi saavutamiseks. Kriteeriumidest tehakse erandeid juhul, kui ohutumaid alternatiive ei ole olemas ning kui erandit taotletakse riigihanke raames spetsiaalselt olulise kasutusvajaduse tõttu.

1. Väga ohtlike ainete loetellu kantud ained üle 0,1%
2. Kantserogeensed, mutageensed või reproduktiivtoksilised ained kat. 1A või 1B üle 0,1%
3. Polüvinüülkloriid (PVC)
4. Ftalaadid üle 0,1 %
5. Bisfenoolid üle 0,1 mg/l
6. Leegiaeglustid üle 0,1%
7. Antimikroobsed ained
8. Per- ja polüfluoroalküülained (PFAS) üle 0,1%.

Health Care Without Harm Europe

European healthcare's phase-out list for chemicals of concern

29 November 2021

The European healthcare sector seeks to phase out chemicals of concern from supply chains and medical products and accelerate the phase-out of the highest priority chemicals of concern.

The healthcare sector will continue working with suppliers to achieve this goal. Exemptions to the criteria will be made when safer alternatives do not exist and when specially requested in tenders for essential use.

Chemicals of concern criteria:
Note limit values where indicated.

1. **Candidate list of substances of very high concern (SVHCS)** – All articles or component articles of a complex article do not contain substances listed on the Candidate List[1] of the EU chemicals regulation REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals EC 1907/2006) over 0.1% weight by weight (w/w).

2. **Carcinogenic, mutagenic or substances toxic to reproduction (CMR substances of category 1A or 1B)**– All articles in accordance with Article 52 and 10.4.1 of Annex I of the Medical Device Regulation (MDR)[2] do not contain substances which are CMR of category 1A or 1B in accordance with Part 3 of Annex VI to Regulation (EC) No 1272/2008 (CLP) over 0.1% (w/w).

3. **Polyvinyl chloride (PVC)** – All articles or component articles of a complex article do not contain PVC.

4. **Phthalates** – All articles or component articles of a complex article do not contain Phthalates listed on the Candidate List or Restriction List[3] of the REACH Regulation, nor on the ChemSec SIN List[4] over 0.1% (w/w).

[1] Candidate List echa.europa.eu/da/candidate-list-table
[2] The MDR eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0745

Probleemsete kemikaalide välistamine hangetes (3.2)

- Oleme asunud rakendama ohtlike kemikaalide vabade hangete kontseptsiooni Põhjamaade (Norra, Taani, Rootsi, Soome, Island) eeskujul
- Eesmärk vähendada ohtlikke kemikaale haiglas kasutatavates toodetes ja kasvatada tarnijate teadlikkust ning suunata kogu turgu keskkonnahoidlikumate lahenduste poole. Ühtlasi tagada ohutus patsiendile ja töötajale.
- Vastavustingimus või hindamiskriteerium: Pakutavad tooted ei tohi sisaldada „phase-out“ nimekirjas sisalduvaid aineid või saavad rohkem punkte, kui tooted neid ei sisalda.
- Eelduseks on läbiviidud turu-uuring – vähemalt 2 pakkujat saavat pakkuda ja hind või tarnekindlus ei ole mõjutatud
- Esimesed piloothanked lähiajal

Kokkuvõtteks

- Oluline on seada eesmärgid ja liikuda nende poole - koostamisel ka tervishoiu- ja sotsiaalsektori keskkonna- ja kliimamõjude vähendamise teekaart.
- Suhtlus tarnijatega/turu tundmine - ülioluline. Lisaks tehnilisele kirjeldusele, maksumusele, tarneaegadele võimalik turu-uuringu raames uurida ka keskkonnahoidlike aspektide kohta.
- Komisjoni liikmed vajavad selgitusi, veenmist ja tuge
- Keskkonnahoidlik lahendus ei tohi kahjustada ravi kvaliteeti ega ohutust.
- Keskkonnasäästlikud kriteeriumid ei tohi tekitada „tarneauke“.
- Hind on siiski määrava tähtsusega.

Regionaalhaigla

Aitäh kuulamast!

maarika.tork@regionaalhaigla.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Sotsiaalselt vastutustundlikust hankimisest

Krista Erg-Scacchetti

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium / ligipääsetavuse nõunik

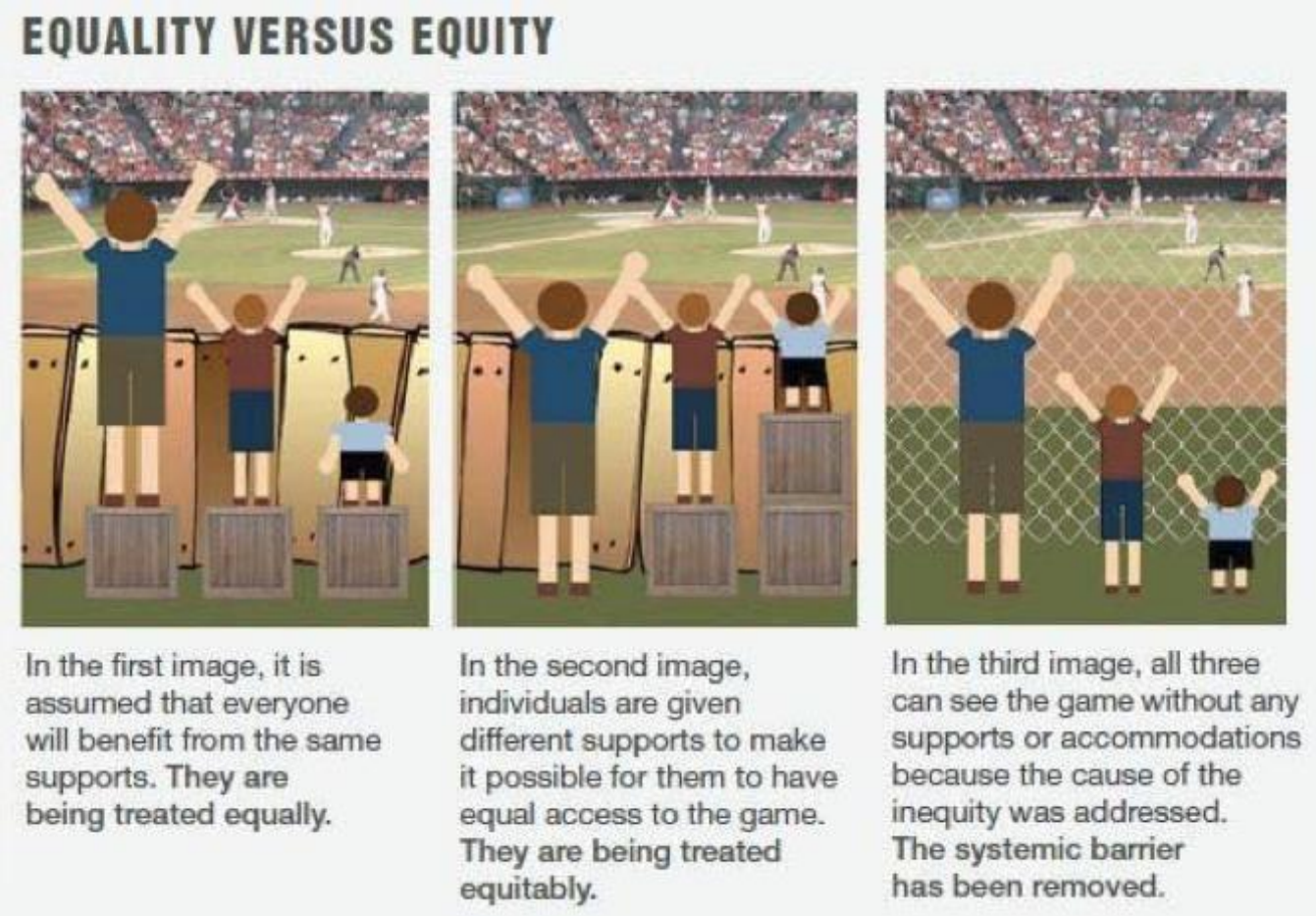
17.11.2026

Tänases esitluses

- Võrdsus ja võrdsed võimalused
- Kas ajalooline taak kaob ajapikku ise?
- Miks me sotsiaalsetest väärtustest hankimise kontekstis räägime?
- Hankijate roll
- Üldised soovitused
- Praktilised näited
- Kokkuvõte

Võrdsus ja võrdsed võimalused

Kõigile võrdselt ei tähenda võrdseid võimalusi

Kes näeb mängu, kes saab palliga vastu pead?

Jagaks toitu kõigile võrdselt?

Erinev kohtlemine pole alati diskrimineerimine

Võrdseid
tuleb kohelda võrdselt
ja
ebavõrdseid
võib kohelda erinevalt.

- **Oluliselt erinevas olukorras inimesi** võib olla vajalik kohelda erinevalt.
- **Ajalooliselt väljakujunenud ebavõrdsuse** vähendamiseks võib kehtestada ajutisi erimeetmeid.

Näiteks on võrdse kohtlemise põhimõttest tulenevalt põhjendatud:

- **Puuetega inimestele** teatud eeliste andmine, et nad saaksid tööle ja ühiskonnas osaleda.
- **Emadusega** seotud kaitse töösuhetes.

Milline erinev kohtlemine ei ole diskrimineerimine? | Kompetentsikeskus

100% inimestest vajab ligipääsetavust hõlbustavaid lahendusi läbi oma elukaare liikudes

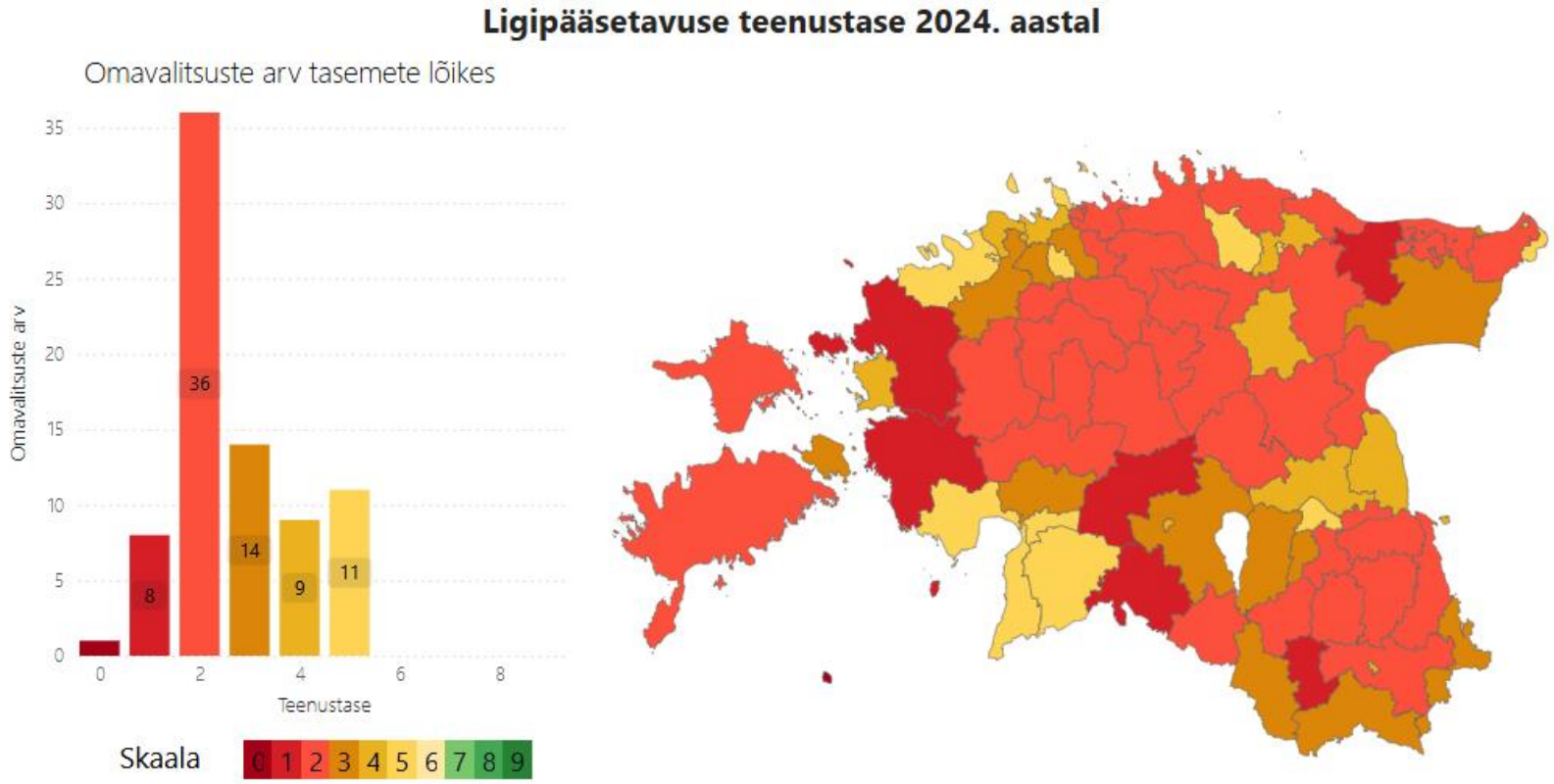

Ligipääsetavus on eriti oluline liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuudega inimestele, aga ka eakatele, lastele, väikelaste vanematele ning ajutiste tervislike põhjustega seoses, nagu näiteks rasedus või vigastustest taastumine.

Ligipääsetav keskkond, digilahendused ja teenused on ka meeldivalt mugavad.

Ligipääsetavus | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Ligipääsetavuse teenustase

[LIGIPÄÄSETAVUS | Minuomavalitsus]

[Hindamismetoodika | Minuomavalitsus]

EIGE indeks – EE: 59,4 p EU: 63,4 p

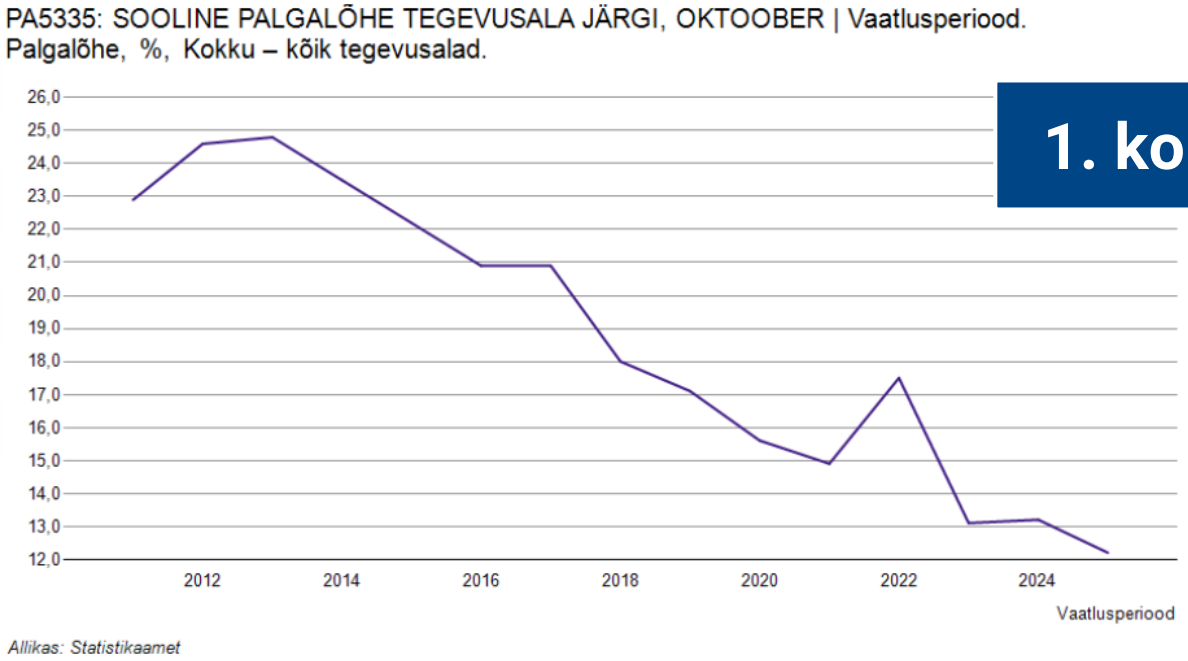
Euroopa soolise võrdõiguslikkuse instituudi (EIGE) soolise võrdõiguslikkuse indeks on tööriist, mille abil mõõta, kui lähedal ollakse Euroopa Liidus soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas püstitatud eesmärkide saavutamisele.

Eesti oli 2025. aastal 59,4 punktiga 15. kohal.
EU keskmine 63,4 p.

"Eesti 2035" strateegia **eesmärk on jõuda 70,7 punktini**.

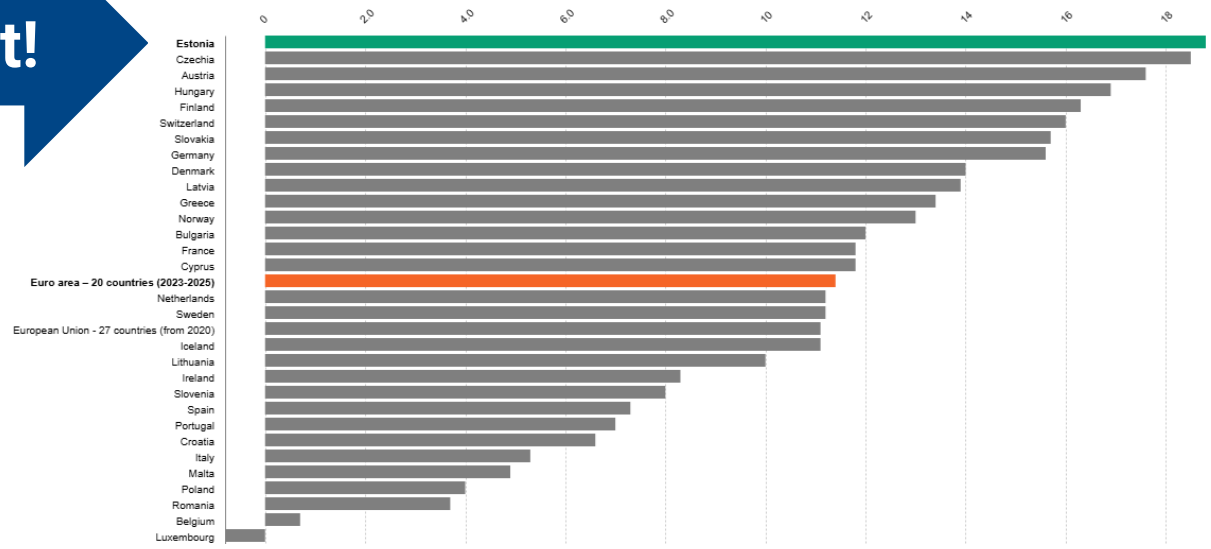
Compare countries | Index | Bar chart | 2025 | Gender Equality Index | European Institute for Gender Equality

Sooline palgalõhe EU kõrgeim, vaikselt väheneb

Allikas: Statistikaamet

1. koht!

[PA5335: SOOLINE PALGALÕHE TEGEVUSALA JÄRGI, OKTOOBER | Vaatlusperiood. Palgalõhe, %, Kokku – kõik tegevusalad.. Statistika andmebaas]

[Statistics | Eurostat]

Kas ajalooline taak kaob ise ära?

Suured muutused vajavad ühist pingutust

- Päriselus ei saa lihtsalt puhtalt lehelt alustada, varasem sodi, ajalooline taak, mida me enam oma ellu ei taha, on vaja ära koristada. Ajutise lisatöö saab koos kiiremini ära teha.
- Analoog: Eesti inimesed tahtsid puhast elukeskkonda, võtsid vastutuse, lõpetasid prügistamise.
  Aga **kui poleks tehtud ka ühist „Teeme ära!“ pingutust, elaksime ikka sama ajaloolise rämpsu sees, isegi kui uut rämpsu peale ei tuleks**.

Ehitatud keskkonnas toimuvad muutused väga aeglaselt

Suure osa praegu kasutusel olevate ehitiste ehitamise ajal:

- Puuetega inimesi „ei olnud olemas“ – nad ei pidanudki avalikku ruumi teiste silma alla sattuma.
- Pensionile said ka „vananemismärkideta“ inimesed (väljusid töökeskkonnast).
- Naiste, eakate ja laste elust teadis vaid naispere; laps rääkis siis, kui kana pissis.
- Liftideta kortermajadesse kolisid noored, kes said trepiga hakkama. Laste, toidu ja vankrite vedamine oli naise asi. Isegi liftini viiv sissepääs ehitati treppidega.
- Ruum loodi füüsiliselt heas vormis meeste poolt ja nende jaoks.

Täna peame normaalseks kõigile ligipääsetavaid ehitisi aga ainult uute ehitistega tegelemine on liiga aeglane – vaja on ka ajaloolise taagaga ehitatud keskkond tuua hoogtöö korras tänapäeva.

Miks me sotsiaalsetest väärtustest hangete kontekstis räägime?

Strateegiline hankimine

- **Ca 5 miljardit eurot aastas** suunatakse Eestis majandusse riigihangete kaudu.
- **See on avaliku sektori oluline vahend turu kujundamiseks** ja Eesti 2035 strateegia eesmärkide toetamiseks.

- Kvaliteedikriteeriumide seadmine mõjutab turgu ja pakkumist.
- **Aitab kaasa parimate praktikate kasutusele võtmisele, uute töövõtete ja praktikate juurutamisele.**
- **Väheneb vajadus sotsiaaltoetuste ja hoolduskoormuse järele**.

Mida ütleb riigihangete seadus?

- **Riigihangete tingimusi kujundades on võimalik eelistada selliseid pakkujaid, kelle poolt loodav sotsiaalne väärtus on suurem.** (RHS § 2)
- **Kui hankelepingu eseme kasutajateks on füüsilised isikud, tuleb tehnilise kirjelduse koostamisel võtta arvesse puuetega inimeste võimalikke kasutusvajadusi** seoses hankelepingu esemega või koostada tehniline kirjeldus nii, et kõigil oleks võimalik hankelepingu eset kasutada, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Kui kohustuslikud ligipääsetavuse nõuded on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktiga, lisab hankija tehnilisele kirjeldusele viite vastavale õigusaktile (vt RHS § 88 lg 8).

Sotsiaalselt vastutustundlik | Rahandusministeerium

Üldised põhimõtted ja soovitused

Eesmärkide seadmine

- **Eesmärgiks parim võimalik lahendus, mitte miinimum-nõuete täitmine**
- Miinimumnõuded kehtivad nii või teisiti, kuigi neid tasub pakkujale meelde tuletada

Miks pilli lõhki ajada, kui ka miinimumnõuetele vastav vahukooretort ajab asja ära?

Testimine, kontrollimine

- Nõuete/eesmärkide täitmise kontrollimine (Mõtle ette, **kes oskab neid nõudeid kontrollida?** Analoogselt – elektripaigaldiste ohutus.)
- Kas **eelarves** on vaja eraldi kulurida testimiseks?
- Kuidas testimine/kontroll **protsessi** sobitub?
- **Testimine – varakult ja päris kasutajatega**
- Mõtle kogu **kasutajateekonnale** (nt ehitised, digi)

Kaasamine

- **Kogu protsessi vältel, igal võimalusel** huvikaitseorganisatsioonid:
  - puuetega inimeste
  - Laste (ka nt koostöö haridusasutustega)
  - noorte
  - eakate
  - omaste hooldajate, perede
  - soolise võrdõiguslikkuse
- **Võta telefon ja helista**
- Kontakte koostööks

Näited

Tingimus	Hankeetapp	Tõendus
Lisapunktid, kui **pakkuja ületab ligipääsetavuse nõudeid/standardeid** ja pakub inimese elukaarel põhinevad lahendused	Hindamiskriteerium	Selgitus, kuidas ligipääsetavuse nõudeid ületatakse ja võrdne kohtlemine tagatakse
Pakkuja **meeskonnas on ligipääsetavuse ja võrdse kohtlemise pädevus**	Vastavustingimus	CV-d, kogemuste kirjeldus
Lisapunktid, kui meeskonnas ei lange **sooline jaotus** alla 30/70 kummagi kahjuks; või kui **juhtivas rollis** on inimene, keda on selles ametirühmas vähem	Hindamiskriteerium	CVd, soolise jaotuse arvutus, Statistikaameti palgarakenduse võrdlus
Testimise nõue erinevate sihtrühmadega: vähemalt neli puudeliiki, inimesed elukaare eri osadel, naised, lapsed	Tehniline kirjeldus	Selgitus, kellelt testimine tellitakse; metoodika kirjeldus; projektile mittevastavuste parandamine või eraldi trahv lepingus
Meeskonna kogemusi hinnatakse vähemalt 60 kuu jooksul	Vastavustingimus	**Ei nõuta viimatist 36 kuud**

Sisulisi näiteid

Digilahendused

- Digiteenused ja infosüsteemid **ületavad ligipääsetavuse miinimumnõudeid /vastavad kõrgemale standardi tasemele** (tehniline kirjeldus)
- **Testimise nõue**: digiligipääsetavuse ekspert, päris kasutajad, esindatud vähemalt neli puudeliiki, inimesed elukaare eri osadel (tehniline kirjeldus)

NB! Digilõhele ei saa läbi sõrmede vaadata

[Digiligipääsetavus | Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet]

Uuringud

- Selgitus, **kuidas on läbi mõeldud haavatavas olukorras, elukaare ulatuses, eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste või äärealade elanike kaasamine**.
- Lisapunktid sihtrühma kaasavate uurimismeetodite kasutamisel
- **Andmete kogumine ja tulemused ligipääsetavad**
- Kas **tulemused on võimalusel esitatud eristatult**, nt soo, piirkonna, tegevuspiirangu, puude, hoolduskoormuse, keele ja vanuse lõikes?
- Kas uuringus oleks võimalik lisada **küsimused, mis puudutavad soolist võrdsust ja võrdseid võimalusi, sh ligipääsetavust**?

Teabe- ja õppematerjalid

- Teabematerjalidega käib kaasas või on integreeritud lihtsas keeles kokkuvõte, viipekeelne tõlge, Braille kirjas versioon, subtiitrid, piktogrammid
- Failid on ligipääsetavalt vormistatud, ekraanilugejaga loetavad, tekst suurendatav
- Õppematerjalide testimine erinevate sihtrühmadega

Sündmuste korraldamine

- **Toimumiskoht, tehnika ja korraldus** (nt viipekeelne tõlge, subtiitrid, abistajad, lastehoid, erimenüü võimalus) tagavad ligipääsetavuse
- Kas **esinejad** pääsevad lavale?
- **Turvalisus** - kas osatakse märgata ja ära hoida ahistamist? Öisel üritusel korgijoogitestid?
- Kas toitude juures on märgitud **allergeenid** ning valikus on taimset, gluteeni- ja laktoosivaba?
- Kas on **koht eraldumiseks**, mähkimiseks ja imetamiseks?
- **Kas registreerumisel saab teada anda erivajadustest?**

https://puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/ligipaasetavus-kellele-ja-milleks

Ligipääsetava ürituse korraldamise juhend | Volinik

Mängualad

- Alal on **X arv ratastooliga kasutatavaid asju** (nt ratastoolikiik) (tehniline kirjeldus)
- **Pakkuja meeskonnas on ligipääsetavuse pädevus** (vastavustingimus)
- Lisapunktid, kui pakkuja **kaasab projekteerimisse mänguväljaku sihtrühmi** (puudeliigid, elukaar, koostöö lasteasutustega) (hindamiskriteerium)
- Kas lähistel on ligipääsetav **tualett, mähkimisvõimalus, joogivesi, parkla ja ühistranspordipeatus**?
- Kas pakutakse eri**nevas arenguetapis lastele** eri raskusastmeid ja meelelisi kogemusi (heli, tekstuur, tasakaal, kõrgused)?
- Kas on koht **eraldumiseks** ning vajalikud **turvaalad**?

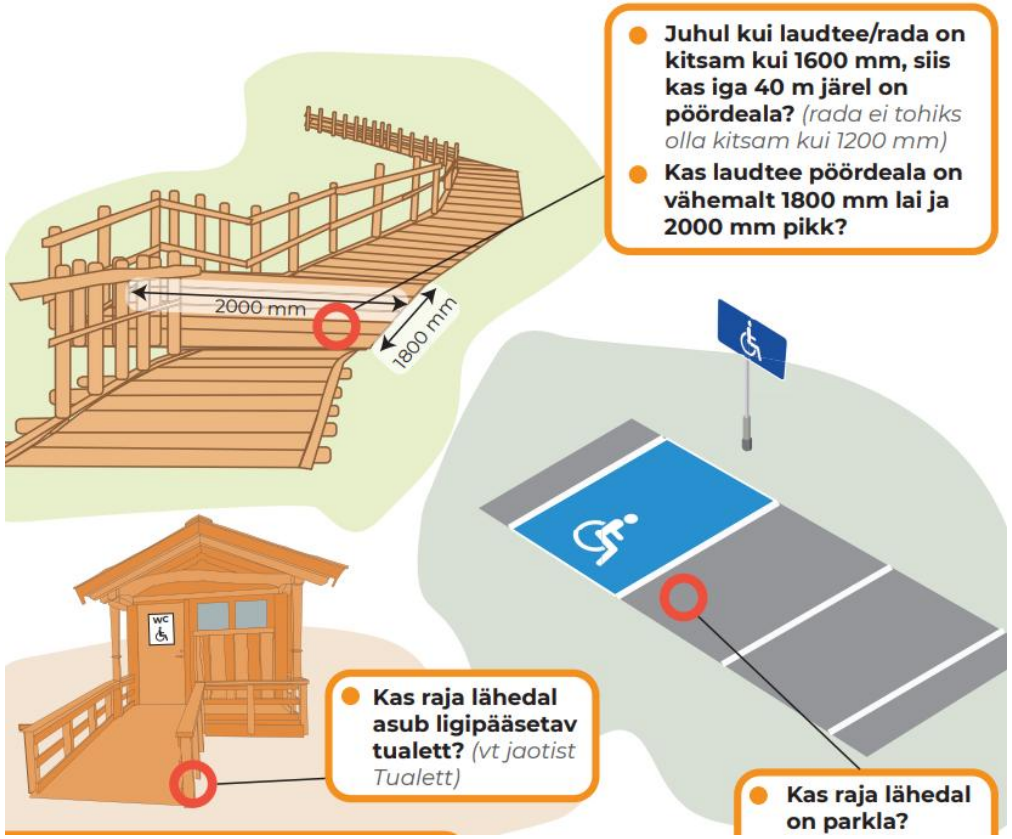

Tartu Maarjamõisa mängupark - Lastefondi koduleht

Rajad ja puhkealad

- Lisapunktid, kui pakkuja ületab ligipääsetavuse nõudeid/standardeid ja pakub inimese elukaarel põhinevad lahendused (hindamiskriteerium)
- Kas kogu teekond on kasutatav ja ohutu vihma-lumega? Kas treppidel ja kaldteedel on käsipuud? Kas liikumisteed on katkematud ja künnisteta ning üleminekud katendite vahel tasased? Kas laudtee on abivahendiga või lapsevankriga liikujale turvaline?
- Kas on olemas pingid, wc-d, joogivesi, varjualune, info, viidad?

https://epikoda.ee/wp-content/uploads/2025/09/loodusradade-ligiaasetavuse-kontrollloend-est.pdf

Mitu pinki on vaja, et kõigile jätkuks?

Teehoole

- Hooldustööde seisunditasemed ja reageerimisajad on määratletud eraldi ka kõnni- ja kergliiklusteedele
- Kas hooldusplaanis on määratletud, et **esmalt puhastatakse kergliiklusteed, peatused, ülekäigud, lasteaedade ja koolide ning sotsiaal- ja tervishoiuasutuste ümbrus?**
- **Hooldus ei tohi tekitada uusi takistusi**: kui lumi lükatakse kõnniteele, invaparkimiskohale, peatusse või ohutussaarele, muutub tee kitsamaks ja liiklemine või sõidukisse sisenemine ohtlikumaks. Läbitavad peavad olema ka sõiduteega ristumine, teekond peatusse, väravaesine.
- Vaata seda: [Sustainable Gender Equality - a film about gender mainstreaming in practice]

Tualettruumid

- **Väga oluline tagada päriselt ligipääsetav wc! Õues ka!**
- Sugude ja erivajaduste järgi eristatud kolme wc asemel saab ehitada üks-kaks päriselt ligipääsetavat sooneutraalset tualetti, mis on piisavalt ruumikad ratastooli, lapsevankri või (sh teisest soost) abistajaga sisenemiseks.

Tualettruumid – miks 3 järjekorda?

PILTUUDIS ⟩ Rongi oodates ei pea enam häda kannatama

Tualettruumid – Viini muuseum, kerksuskeskusega?

Räägime julgelt tualettidest ja pesuruumidest

- Kui kokku tõmbuks sinu maailm, kui saaksid vetsus ja pesemas käia ainult oma kodus?

- 100% elanikkonnast vajab tualette ja pesuruume
- Pool elanikkonnast – menstruaalhügieen

- Kiire-kiire! lapsed, eakad, rasedad, soolehaigustega inimesed, turistid

Sooneutraalsusest wc-de ja pesuruumide kontekstis

- Ära lange netitrollide lõksu: **sooneutraalne pesuruum ei tähenda segasauna vaid privaatseid kabiine!**
- Sinu kodus on ka tõenäoliselt sooneutraalne wc ja vannituba
- Kuidas saab ujulasse füsioteraapiasse või ujumistundi?
  - Puudega inimene, kel on vastassoost abistaja (nt abikaasa)
  - Ema 7-aastase poisslapsega
  - Seksuaalvägivalla traumaga inimene
  - Häbelik teismeline, kel on menstruatsioon
  - Keegi, kes vajab rohkem privaatsust

Ühistransport - sõidukid

- Kas sõidukid on madala sisenemisega, olemas on kaldteed või tõstukid? Kas on olemas kinnitustega ratastoolikoht?
- Kas käimisraamiga inimene saab bussi?
- Kas põrandad on libisemiskindlad? Kas on piisav kontrastsus?
- Kas on piisavalt käsipuid eri kõrgusel?
- Kas peatuste teavitused on mitme meelega tajutavad, arusaadavad ning korrektselt ajastatud? Kas liini info on bussil suurelt nähtav?
- Kuidas on lahendatud laste ohutus, kui nad üksi reisivad?
- Kuidas on lahendatud lapsevankriga reisija vajadused?
- Kas juhid on koolitatud lapsi ja erivajadustega inimesi abistama?
- Kas jalgratta või tõukeratta saab kaasa võtta?

[Seoul Facilities Corporation Introduces “Seoul Accessible Buses” to Improve Mobility for Passengers in Wheelchairs - Seoul]

Ühistransport – koolibuss, lasteaiabuss

Kõik eelneval slaidil mainitud küsimused ja eriline tähelepanu:

- Turvavarustuse vastavus lastele, turvavööd, vajadusel istmekõrgendused
- Kas ootamatult ratastooli jäänud laps saab sama bussi peale?
- Kaamerad, GPS lapsevanematele jälgimiseks
- Juhtide koolitamine lastega, sh erivajadustega laste abistamiseks.
- Juhtide taustakontroll!
- Kuidas teavitatakse tehnilistest riketest vms muutustest?
- Mis on edasi liikumise võimalused? (jalgratas, tõukeratas)
- Koolitranspordi peatustes eriti oluline turvalisus, turvatunne ja kaitse ilmastiku eest! Bussiajad paberil.

Sabre - IMMI

Eesti Vabariik

Ühistransport - peatused

- **Kas peatus asub üldse inimestele piisavalt lähedal?**
- Kas peatus ja teekond peatusesse on turvaline ning ka tundub turvaline?
- Kas on piisavalt ruumi ja sobiv platvormi kõrgus, et ratastooli või lapsevankriga saaks iseseisvalt sõidukisse?
- Kas maapinnal on juhtteed, mis aitavad pimedatel ja vaegnägijatel leida tee peatuse ja ukseni?
- Kas on piisavalt valgust?
- Kas on piisavalt pinke ja rattahoidjaid?
- Kas ootekoda pakub kaitset tuisu ja päikese eest?
- Kas info on ka paberil olemas?
- Kas on aru saada, kummal pool teed x suunas liikuv buss peatub?

Vienna Main Station - railway construction - PORR AG

Lisainfo, juhendid ja head näited:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodulehel ligipääsetavuse alalehel on palju viiteid ja kontakte edasi uurimiseks
- Ligipääsetavuse videod erinevatelt autoritelt
- Eesti Puuetega Inimeste Koja kodulehel palju infot ja juhendeid
- ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus
- AccessibleEU – rahvusvaheline kataloog

Kokkuvõtteks

Sinu tuleviku sina tänab sind!

- Igal inimesel on võimalik midagi ära teha, et edendada võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi
- „Mida saan mina omas rollis ära teha?“
- „Mida mul ja mu lähedastel täna/tulevikus iseseisvaks eluks vaja on?“
- **Hakka pihta! Ära oota ideaalset lahendust vaid katseta, õpi ning jaga kogemusi! Õpime koos!**
- Maratonis iga samm loeb

LOOSUNGID, aga tõsi !

Eesti Vabariik

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Tänan kuulamast!

Krista Erg-Scacchetti
Krista.erg@mkm.ee

17.11.2026

Riigi Tugiteenuste Keskus

RTK kogemus sotsiaalsete kriteeriumitega

Anna Mihkelson

17.11.2026

Riigihanked kui väärtuste elluviimise tööriist

Sotsiaalsete kriteeriumite kasutamise õiguslikud ja strateegilised alused

- Riigihangete seadus (§ 2 lg 2) Riigihangete seadus-Riigi Teataja
- Rahandusministeeriumi juhend „Sotsiaalsete kaalutluste arvestamine riigihangetes" (08.03.2024): JUHEND 08.03.2024 final.pdf
- Sotsiaalselt vastutustundliku hankimise prioriteedid: Sotsiaalselt vastutustundliku hankimise prioriteedid 09.06.2025.pdf
- „Heaolu arengukava 2023–2030": Heaolu arengukava 2023–2030 | Sotsiaalministeerium
- Euroopa Liidu tasandi juhised Euroopa Komisjoni teemalehelt „Social Procurement"(sh praktiliste näidete kogud): https://commission.europa.eu/funding-and-tenders/tools-public-buyers/social-procurement_en
- Eesti 2035 strateegia ja sotsiaalse kaasatuse eesmärgid: Strateegia "Eesti 2035" | Eesti Vabariigi Valitsus

Sotsiaalsete kriteeriumite ABC

A

Võivad olla nii pakkumuste vastavuse tingimused, hindamiskriteeriumid kui lepingutingimused

B

Peavad olema seotud hankelepingu esemega, mitte üldise ettevõtluspoliitikaga

C

Peavad olema kontrollitavad

Sekundaarne, mitte kvalitatiivne hindamiskriteerium

Mis takistab sotsiaalsete kriteeriumite kasutamist?

Teadmiste ja juhiste puudumine

- Ebakindlus kriteeriumide sõnastamisel
- Kontrollitavuse nõuete keerukus
- Vähe praktilisi näiteid ja häid praktikaid

Õiguslikud küsimused

- Seotus hankelepingu esemega
- Eriliigiliste isikuandmete kaitse (GDPR)
- Hirm vaidlustuste ees

Ressursi- ja turupiirangud

- Aja- ja ressursipuudus
- Piiratud turuvalmidus
- Konkurentsi vähenemise kartus

Hirmud ja müüdid

- „Sotsiaalseid kriteeriume ei tohi kasutada.“
- „Need tekitavad vaidlustusi.“
- „Need muudavad hanke liiga keeruliseks.“

RTK kogemus, sotsiaalsed vastavustingimused, tehnilise kirjelduse tingimused ja hindamiskriteeriumid

Ligipääsetavus

Viipekeele tõlge

Erivajadustega inimeste ligipääs

Ligipääsetavad ruumid ja teenused

Võrdsed võimalused

Sooline võrdõiguslikkus

Võrdne kohtlemine

Võrdne tasu samaväärse töö eest

Haridus ja tööhõive

Tudengite kaasamine

Praktikakohad

Noorte ja haavatavate sihtrühmade tööhõive

Kvaliteetsed töötingimused

Töö- ja pereelu ühildamine

Kaasav töökeskkond

Mitmekesisus ja palgavõrdsus

RTK näited:

Hanketingimuse liik	Näited
Tehniline kirjeldus	• Koolitustele ligipääsu tagamine puuetega inimestele ning vajadusel tõlge vaegkuuljatele. • Õppematerjalide vastavus vähemalt WCAG 2.1 AA taseme nõuetele. • Õppevahendid peavad olema kasutatavad nägemispuudega inimesele. • Seadmel peab olema ratastooli ramp ning seadmega peab olema võimalik töötada ka ratastoolis inimesel. • Püsiekspositsioonidel tuleb arvestada sisulise ja füüsilise ligipääsetavusega, sh pimekiri või helisalvestused.
Vastavustingimus	• Pakkuja esitab lugemisvara loomise kirjelduse, milles arvestatakse soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise, ligipääsetavuse ja kestlikkuse põhimõtteid. • Pakkuja esitab koolitusruumide ja õppetehnika vastavuse kinnitused ligipääsetavuse nõuetele. • Ideekavand või ekspositsiooni kavand sisaldab sisulise ja füüsilise ligipääsetavuse lahenduste kirjeldust.
Hindamiskriteerium	• Väärtuspunktid bioloogia-, loodusteaduste või ihtüoloogia tudengite kaasamise eest lepingu täitmisse. • Väärtuspunktid mees- ja naissoost isikutele samaväärse töö eest samaväärse tasu maksmise eest. • Väärtuspunktid töö- ja pereelu ühildamise meetmete eest. • Väärtuspunktid sotsiaalsete väärtuste edendamise eest (nt noorte, eakate, pikaajaliste töötute või puuetega inimeste kaasamine).
Lepingutingimus	• Tööhõivevõimaluste parandamine, sealhulgas noorte, pikaajaliste töötute ja puuetega inimeste kaasamine. • Töökohtade loomine ja säilitamine majanduslikult vähem arenenud piirkondades. • Kaasava ja ligipääsetava töökeskkonna loomine. • Palgavõrdsuse ja sotsiaalsete garantiide tagamine.

Eesti Loodusmuuseumi uus püsinäitus on käegakatsutav näide sellest, kuidas ligipääsetavus võib olla tipptasemel disaini lahutamatu osa

Allikas: Uuest valmivast Eesti Loodusmuuseumi hoonest saab Baltikumi suurim puitmaja | Arhiiv | ERR

Universal Design

All stations should also be available to people with disabilities as much as possible. To ensure this accessibility the stations should meet the following basic principles.

All texts, icons and visual language should be inclusive language to any gender or ethnicity.

For wheelchair visitors:

- See what is on the screen and interact with it through touch (interactive elements are placed in range area of the use, close to the edge of a table or in the bottom of the screen on a wall)
- Reach items to pick up loose samples to examine them visually and physically
- In case of motion tracking stations: their upper body should be tracked while legs are filled in by the computer

Blind and visually impaired, readability:

- When possible provide samples that people can touch and have interesting textures when relevant (fur/skin samples, natural elements and textures or bone samples).
- Icons could be applied to help communicate tasks in limited wording.
- Vocabulary used should be accessible to children and people that are not strong readers.
- Text size should be large enough and at proper reading height. If text is smaller high contrast needs to be ensured.
- Communicate larger bits of content through illustration and animation rather than reading
- Extra: Providing some reference samples that visually impaired visitors can touch to compare their sample to.

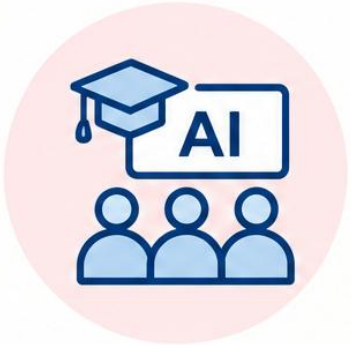

For deaf or hearing and visual impaired:

- All animations/videos feature a voice over and subtitles in Estonian, the language of the whole station can be changed to English.

Allikas: Eesti Loodusmuuseumi uue püsiekspositsiooni ideekonkursi võidutöö „See the Unseen“ agentuurilt Studio MAST

Millised võiksid olla järgmise põlvkonna sotsiaalsed kriteeriumid AI-ajastul?

Töötajate toetamine AI kasutuselevõtul

Töötajatele pakutakse AI kasutuselevõtul koolitus- ja ümberõppevõimalusi.

Võrdne kohtlemine

AI ei tohi teha otsuseid viisil, mis seab mõne inimese või grupi põhjendamatult ebasoodsamasse olukorda.

AI kasutamise läbipaistvus

On selge, kus ja kuidas AI-d pakkumuse koostamisel või otsuste tegemisel kasutatakse.

Ligipääsetavad digilahendused

AI-põhised teenused ja keskkonnad peavad olema kasutatavad ka erivajadustega inimestele.

Kas *tulevikus* võiks avalik sektor hinnata ka inimese loomingulist panust ning autoriõiguste kaitset AI abil loodud sisu kõrval?

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Aitäh!

Küsimusi?

Head kriteeriumid ei sünni Ctrl+C ja Ctrl+V abil

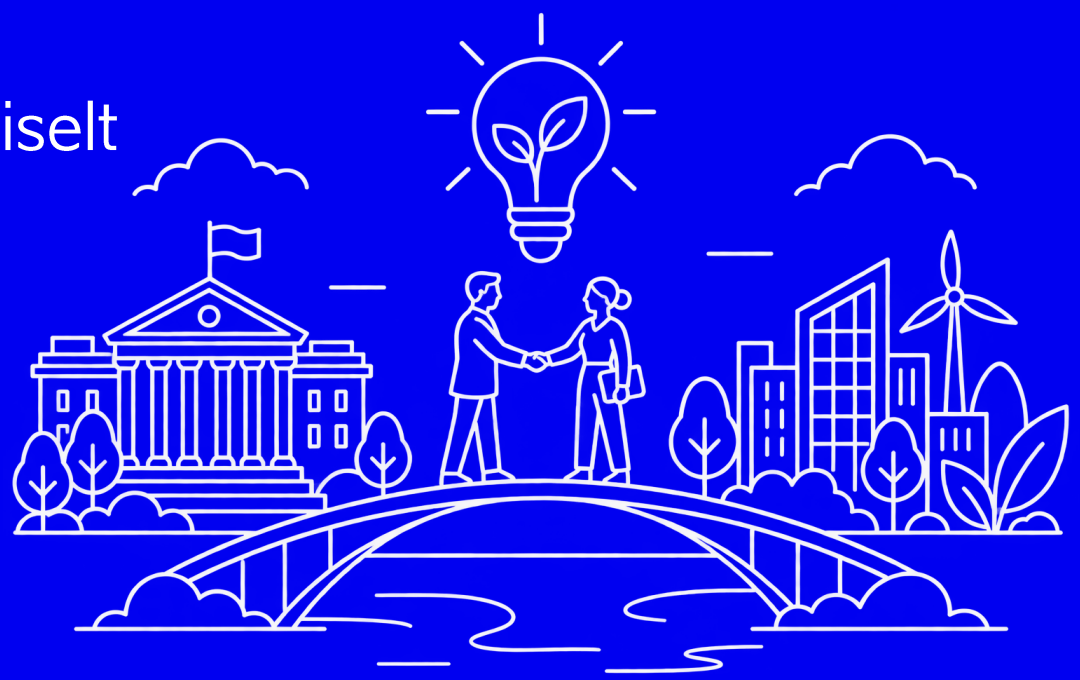

estonia

Annike Vallau, EIS
Mari-Liis Seer, MKM
17.11.2026

Innovatsioonhanked

+ strateegiline tööriist
+ suunata ostujõudu innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtuks
+ toetada ettevõtteid ja nende arengut
+ läheneda probleemi-, mitte lahenduspõhiselt

Innovatsioonihange

Innovatsioonihange on oma olemuselt **vahend probleemi lahendamisele**, kus ei kirjeldata detailselt hankeeseme tehnilisi tingimusi, vaid **oodatud on erinevad lahendused**, mille hulgast valitakse parim.

Innovatsioonihangeteks nimetatakse **uute või uuenduslike asjade, teenuste** või **lahenduste väljatöötamist, täiustamist** ja **kasutuselevõttu toetavaid** riigihankeid, mille läbiviimiseks on lubatud kõik hankeliigid.

Eesmärk

Luua väärtust või saavutada **konkurentsieelis**, soodustades üldist majanduse ja heaolu kasvu.

Riigihange on **avaliku ja erasektori ühenduslüli,** mistõttu on hangetel **keskne roll** innovatsiooni edendamisel.

Innovatsioonihangete jaotumine →

! Kõik kolm tüüpi innovatsiooni võivad realiseeruda erinevates innovatsioonihanke vormides alates järkjärgulistest uuendustest teenuste täiustamisel kuni ümberkujundavate lahendusteni, mille puhul **avalik sektor toimib muutuste algatajana.**

1 **Innovatsiooni loov hange**
Hangitakse turult teenuseid või lahendusi, mida veel ei eksisteeri. Hange eeldab märkimisväärset arenduskomponenti, tihti ka teadus- ja arendustegevusi.

2 **Innovatsiooni toetav hange**
Hangitakse innovaatilisi või täiustamist vajavaid asju, teenuseid või lahendusi, mis on tehniliselt valmis ja turule toodud, kuid mille levik on veel piiratud. Avalik sektor tegutseb varajase kasutusele võtjana ning innovaatilisus seisneb lahenduse uudsuses turu ja kasutajate kontekstis.

3 **Innovatsiooni kohandushange**
Hangitakse olemasolevaid asju, teenuseid või lahendusi rakendamiseks uuel ja innovaatilisel viisil. Lahendust kasutatakse uues sektoris või uues kasutuskontekstis, mille tulemusel tekib uus kasutusväärtus ja innovatsioon kasutusele võtja protsessides.

Innovatsiooni mõõde hangetes

Mõõdukas täiustus
ehk astmeline innovatsioon

Olemasolevate toodete, teenuste või protsesside mõõdukas täiustamine: nt digiteerimine või funktsionaalsuste lisamine. Muutused piirduvad tihti organisatsioonilise kohandamisega.

Näited
- Avaliku veebilehe kasutajaliidese uuendamine ligipääsetavuse tagamiseks
- Liikuvusteenuste ja piletimüügi andmevahetusplatvorm MaaS X-tee

Uus tehnoloogia või teenus
ehk murranguline innovatsioon

Märkimisväärsed muudatused olemasolevates struktuurides: uued tehnoloogiad, teenusemudelid või lähenemisviisid. Nõuab avaliku sektori aktiivset osalust ja valmisolekut.

Näited
- Eesti viipekeelne tõlkerobot
- Lahendused keelatud esemete avastamiseks vanglates
- Reovee muutmine väärtuslikuks ressursiks

Süsteemne muutus
ehk ümberkujundav innovatsioon

Põhjustab struktuurseid, tihti valdkonnaüleseid muutusi, mille mõju ulatub üksiklahendustest kaugemale — hõlmab süsteemset muutust avaliku sektori toimimises, juhtimises või ühiskonnas laiemalt.

Näited
- Uue põlvkonna 112 — ligipääsetav hädaabiühendus kõigile
- Nutipoide võrgustiku arendamine
- Automaatne haiglavoodite pesu

Hankeeksperdi vaatepunktist

+ suunav võtmeisik
+ hankestrateegia loomine
+ protsessi ajakava planeerimine
+ nõustamine võimaluste osas

Mida meil olemas on?

+ Innovatsioonihangete lühijuhend
+ Innovatsioonihangete võrgustik
+ Innovatsiooni hankija käsiraamat
+ EISi teenused: vabatahtlik keskne innovatsiooni hankija

Innovatsiooni toetavates riigihangetes tuleks hankijal alati hinnata pakkumuste kvaliteeti, sest kuidas muidu saaks välja valida kõige innovaatilisema ja tehnoloogiliselt võimekama lahenduse, kui kaalukeeleks on üksnes hind.

Kontrollküsimused

Kas tehniline kirjeldus sisaldab piisavalt infot funktsionaalsete nõuete kohta, kuid jätab ka pakkujatele piisava paindlikkuse uuenduslike lahenduste pakkumiseks?

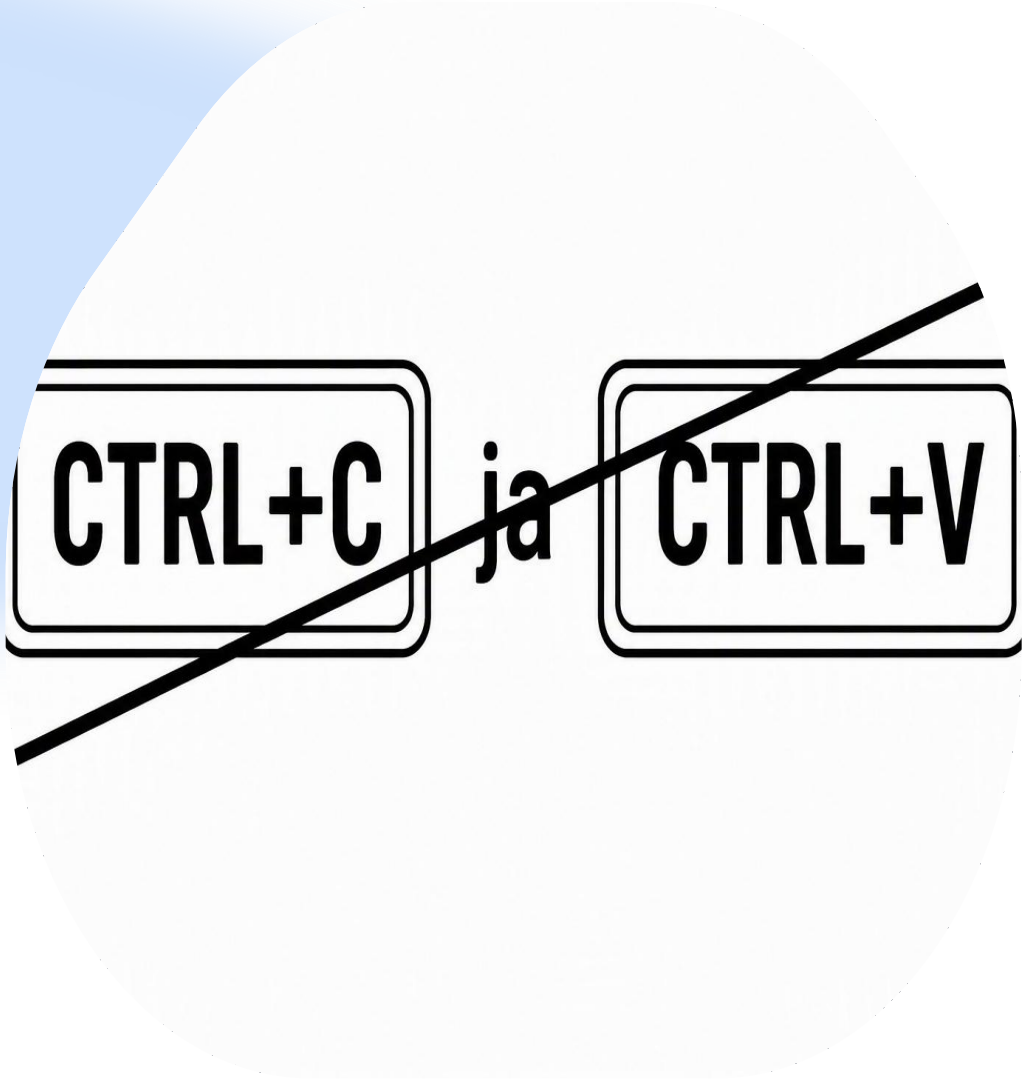
Kas pakkujad saavad üldse pakkuda uusi tehnoloogiaid, meetodeid või ärimudeleid või tuleb piirduda ühe etteantud tehnoloogilise lahenduse pakkumisega?

Kas fookus on tegelikul mõjul, mida hankega saavutada soovitakse, mitte pelgalt nõuete täitmisel?

Kuidas eraldada terad sõkaldest?

Hindamiskriteeriumid tuleks kujundada vastavalt konkreetse hanke esemele ja eesmärgile

Hindamiskriteeriumid
Teenuste tellimisel

Lahenduse kvaliteet

Kuidas aitab pakutav lahendus kaasa hanke eesmärgi saavutamisele?

+ Uudsus ja lisandväärtus
+ Teostatavus
+ Skaleerimispotentsiaal
+ Kasutajasõbralikkus
+ Töökindlus
+ Ohutus /turvalisus
+ Riskid

Meeskonna võimekus

Millised kompetentsid toetavad kõige paremini hanke eesmärkide saavutamist?

+ Varasemad referentsid
+ Rollide ja vastutuse jaotus
+ Teadlaste, TA võimekus
+ Innovatsiooni võimekus

Maksumus

Kui oluline on hind?

+ Maksumus (kogumaksumus vs ühikhinnad)
+ Kasutus- ja hoolduskulud (litsentsid, tehisaru kasutamisega kaasnevad kulud jne.)

Hindamiskriteeriumid
Asjade ostmisel

Tehnilised omadused

Kui hästi vastab pakutav asi minu vajadusele?

+ Funktsionaalsus
+ Kasutajasõbralikkus
+ Töökindlus
+ Kestlikkus
+ Ohutus /turvalisus

Tarneaeg

Kui kiiresti asijad minuni jõuavad?

+ Tarneaeg päevades/ nädalates/ kuudes

Garantiitingimused

Kui head on garantiitingimused?

+ Garantiiaeg
+ Klienditugi
+ Hooldustingimused

Maksumus

Kui oluline on hind?

+ Toote hind
+ Kasutuskulud
+ Hoolduskulud

Näited:

Tavahange innovatsiooni toetava aspektiga

Visuaalne lahendus on väga hästi ja selgelt esitatud ning omavahel loogiliselt järjestatud.

„10“ punkti — vastab täielikult ärinõuetele ja lahendus sisaldab uudseid ettepanekuid/visiooni teenuse edasiarendamiseks ning nende rakendamine võib anda tööle täiendavat väärtust. Lahendus on tuginenud headele praktikatele, näidetele, andmetele, statistikale, uuringutele või muule veebiarendusega seotud põhimõtetele;

„8“ punkti — vastab täielikult;

„5“ punkti — vastab olulises osas etteantud kriteeriumitele;

„3“ punkti — vastab keskpärasel määral;

„1“ punkt — vastab vähesel määral etteantud kriteeriumitele.

Näited:

Tegevusplaani hindamine:

Esitatud on terviklik ja täies ulatuses teostatav TA-tegevuse plaan, milles on selgelt ja ammendatult kirjeldatud arendatavad komponendid, tööetapid, metoodika, mõõdetavad tulemused, testimine ning riskide maandamine. Lahendus sisaldab hanke eesmärgi saavutamiseks uusi või oluliselt täiustatud funktsionaalsusi või tehnoloogilisi võimekusi. Pakkumusest nähtub, kuidas kavandatud tegevused suurendavad oluliselt hanke eesmärgi saavutamise tõenäosust ja loovad hankijale lisandväärtust võrreldes tavapäraste turulahendustega.

„30“ punkti — vastab etteantud kriteeriumitele

„25“ punkti — vastab märkimisväärses (suures) osas etteantud kriteeriumitele

„15“ punkti — vastab osaliselt etteantud kriteeriumitele

„10“ punkt — vastab vähesel määral etteantud kriteeriumitele

Näited:

Meeskonna varasema kogemuse hindamine:

Punkte omistatakse pakkumuste omavahelise võrdlemise tulemusel.

„40“ punkti — Võrreldes võrreldavate meeskondadega on meeskonna moodustamisel kõige enam arvestatud hanke eesmärgi täitmisega. Meeskonna vastutavad liikmed sobivad väga hästi neile määratud tegevusi teostama ja nende sobivust on väga hästi põhjendatud. Meeskonna vastutavatel liikmetel on võrreldavate pakkujate vastutavate liikmetega kõige paremad teadmised ja kogemused .... valdkondades ja need toetavad kõige paremini hanke eesmärkide saavutamist. *

„30“ punkti — esineb üksikuid (1-2), vähemolulisi puudujääke võrdluses maksimumpunktid saanud meeskonnaga;

„20“ punkti — vastab võrdlemisel maksimumpunktid saanud meeskonnaga keskmisel tasemel ette antud kriteeriumitele;

„1“ punkt — meeskonnaliikmete teadmised ja kogemused ei toeta hanke eesmärkide saavutamist.

* kui mitmed meeskonnad vastavad samale tasemele, omistatakse neile võrdne arv punkte.

Aitäh!

annike.vallau@eis.ee innovatsioonihangete ekspert
anet.adamson@eis.ee projektijuht
mariliis.seer@mkm.ee innovatsiooni ekspert

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

IKT-toodete ja teenuste tarneahela julgeolek riigihangetes

Kristina Kivisild, küberturvalisuse tehnoloogia nõunik

17.11.2026

Mis on asja eesmärk?

- Võimaldada hankijatel riskiriikidega seotud IKT-toodete ja teenuste riske ühtsetel alustel hinnata
- Kasutada hankemenetluses juba olemasolevaid infoturbe riskihinnanguid
- Vajaduse korral välistada vastuvõetamatu julgeolekuriskiga tehnoloogia kasutuselevõtt
- Eesmärk ei ole keelata IKT-tooteid ja teenuseid üksnes päritolu alusel, vaid võimaldada põhjendatud ja riskipõhiseid otsuseid.

Mis probleemi me lahendame?

- Riskid on teada, kuid nendega arvestamine on hanke koostamisel ja hindamisel on keeruline
- Puuduvad piisavalt selged ja ühtsed alused julgeolekuriskiga IKT-toodete ja teenuste välistamiseks
- Sarnase tehnoloogia kohta võivad hankijad teha erinevaid otsuseid sõltuvalt teadmistest ja riskitaluvusest.
- Olemasoleva riskihinnangu kasutamise asemel võib hankija olal sunnitud riske uuesti analüüsima ja põhjendama.

Kus oleme praegu ja mis on järgmised sammud?

- VTK on avalikul konsultatsioonil
- Hankepartneri abil loome tööriista, et hankijatel oleks juba hanke ettevalmistamisel võimalik riskidega arvestada.
- Eelnõu ettevalmistamine
- Rakendamise ettevalmistus

Kavandatav tööriist

- Eesmärk on aidata juba hanke ettevalmistamisel
- Ühtne põhimõte kõikidel hankijatel
- Koosneb küsimustest
- Tööriist on üles ehitatud „*jah-ei*“ vastuste stiilis

Küsimusi?

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Aitäh!

Kristina Kivisild, kristina.kivisild@justdigi.ee

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankekorra koostamine

Kati Eller

Riigihangete osakonna juhataja
Riigi Tugiteenuste Keskus

Hankekorra kohustus

Avaliku sektori hankija kehtestab organisatsioonisisese hankekorra, kui tema ühes eelarveaastas planeeritavate asjade ja teenuste riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 80 000 eurot või ehitustööde riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 500 000 eurot.

Võrgustikusektori hankija kehtestab organisatsioonisisese hankekorra, kui tema ühes eelarveaastas planeeritavate riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 500 000 eurot.

Hankekorra sisu

1) **Planeerimine**
   riigihanke planeerimise, sealhulgas iga-aastase hankeplaani koostamise ja kinnitamise kord ning tähtpäev
2) **Vastutavad isikud**
   riigihanke eest vastutava isiku määramine, sealhulgas hankelepingu täitmise eest vastutava isiku määramine
3) **Alla lihthanke piirmäära**
   alla lihthanke piirmäära jäävate asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise kord
4) **Sotsiaal- ja eriteenused**
   vajaduse korral sotsiaal- ja eriteenuste, sealhulgas maksumusega alla sotsiaal- ja eriteenuste lihthanke piirmäära, tellimise kord, välja arvatud kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas
4[1]) **Hankelepingud § 152[1] alusel**
   vajaduse korral RHS § 152[1] sätestatud hankelepingute sõlmimise kord
5) **Kaitse- ja julgeolekuvaldkond**
   vajaduse korral kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas lihtsustatud korras tellitavate teenuste, sealhulgas maksumusega alla kaitse- ja julgeolekuvaldkonna lihtsustatud korras tellitavate teenuste piirmäära, tellimise kord
6) **Huvide konflikt**
   meetmed huvide konflikti ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks riigihankel, kui need meetmed ei ole kindlaks määratud muus organisatsioonisiseses töökorraldust käsitlevas dokumendis

Hea hankekord…

…ei korda seadust, vaid kirjeldab organisatsiooni töökorraldust;

…määrab vastutuse, mitte ainult tegevused;

…katab kogu elutsükli planeerimisest lepingu täitmiseni;

…on proportsionaalne, väikese ostu ja suure hanke reeglid ei pea olema samad;

…on kasutatav, töötaja leiab kiiresti vastuse küsimusele „mida mina nüüd tegema pean?“.

Soovitused

Töökorraldus

- ✓ Asutuses kasutusel olevad **terminid**
- ✓ **Rollid ja vastutused**
- ✓ **Üldvolitused**
- ✓ **Delegeerimine** võimalikult madalale
- ✓ **Minimaalsed vajalikud** kooskõlastusringid
- ✓ **Säilita paindlikkus**

Hankekorra sisu

- ✓ **Ära dubleeri seadust**
- ✓ **Pedagoogilised sätted**
  (nt strateegiliste eesmärkide osas)
- ✓ **Piisavalt abstraktne**
- ✓ **Seadusest karmimat korda** ei pea kehtestama
  (nt kirjaliku lepingu nõue)

Riigihangete registri võimalused

- Hankeplaani koostamine, kinnitamine, avaldamine
- Väikehangete läbiviimine
- Hankedokumentide kooskõlastamine
- Otsuste koostamine ja allkirjastamine
- Otsustest teavitamine
- Lepingute allkirjastamine

Riigi Tugiteenuste Keskus

Aitäh!

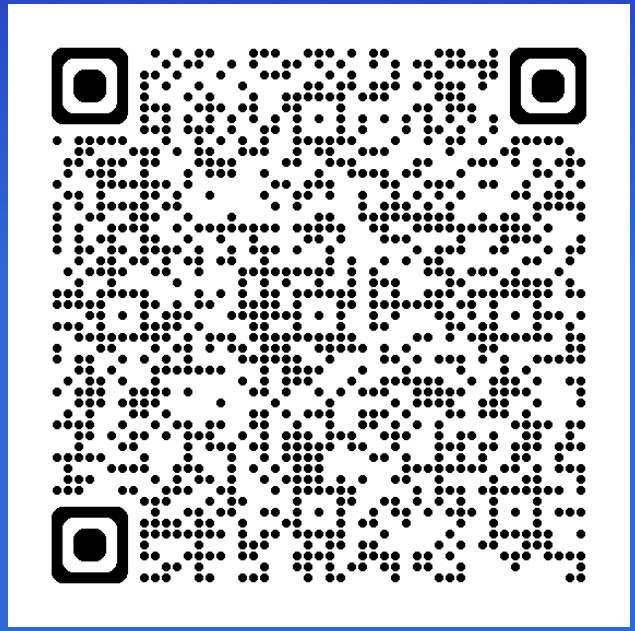
Lõppsõnad

Estella Põllu
Rahandusministeeriumi riigihangete valdkonna juht

RAHANDUSMINISTEERIUM

Aitäh!

Tagasiside:

17.11.2026